

## Personalitatea săptămânii: Petre Țuțea – „Socrate al românilor”

De către

Monitorul de Vaslui

-

10 decembrie 2024



**În urmă cu 33 de ani, pe data de 3 decembrie, se stingea din viață în anonim filosoful, eseistul și economistul Petre Țuțea, personalitate controversată și legendară care a trecut prin mai toate ororile secolului său. În acel decembrie friguros, Țuțea revenea în Boteni, pe văile carpatice ale fostului județ Muscel, locul de unde plecase, în urmă cu 70 de ani, să cucerească lumea.**

Biografia lui Petre Țuțea este un labirint de evenimente și întorsături. Fiu al unui preot de țară, admirator și luptător de stânga, simpatizant al dreptei, condamnat de regimul comunist la 13 ani de închisoare politică, membru al

Fondului Literar al Uniunii Scriitorilor, Țuțea și-a făcut din viața sa o permanentă exemplificare, fără pudori inutile sau discreții stupide.

A fost considerat de către intelectualii vremii sale un veritabil Socrate al meleagurilor noastre, datorită practicării oralității ca modalitate dominantă de comunicare, dar și a preocupărilor filosofice și rolului educativ pe care și l-a asumat prin exemplul personal în orice circumstanțe, chiar și în închisoare.

Spirit activ pe parcursul întregii sale vieți, el rămâne o personalitate fluctuantă. Putem spune că Petre Țuțea este singurul gânditor român care, de-a lungul a șase decenii, a împărtășit, pe rând, aproape toate ideologiile politice. Dezamăgit de limitele acestor doctrine, el se refugiază în creștinism.

Personalitatea sa începe să se contureze încă din primii ani petrecuți pe băncile școlii din sat. După absolvirea cursurilor din satul natal este înscris la gimnaziul „Dinicu Golescu” din Câmpulung (1913-1917), iar după război la liceul „Gheorghe Barițiu” din Cluj. Tot aici urmează și cursurile Facultății de Drept cu calificativul Magna cum laude, mai târziu obținând și doctoratul în drept administrativ.

După o scurtă perioadă în care devine funcționar la judecătoria din Pui, județul Hunedoara, a fost angajat prin concurs referent în Ministerul Industriei și Comerțului. De-a lungul anilor a ocupat în același minister diferite funcții publice, obținând merite recunoscute cu mai multe distincții.

Debutează publicistic în anul 1929 cu un pamflet, iar după ce se stabilește la București colaborează cu diverse gazete, multe dintre scrierile sale filosofice sau economice, rămânând în paginile celor două ziare (Stânga și Cuvântul), unde a scris sub pseudonimul Petre Boteanu.

Scrie articole și studii economice și politice, participă la viața spirituală, culturală și ideologică a timpului. Intră în cercurile intelectuale ale vremii, șocând audiențele printr-o oratorie complexă, perfect argumentată și rostită într-o română fin acordată, până la ultimul detaliu. Are contacte cu fruntașii

generației: Emil Cioran, Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu, Ernest Bernea, cu primul închegând o prietenie pe viață.

Printre numeroasele ispite ale conștiinței creatoare, Țuțea va încerca, de-a lungul câtorva decenii, frumosul gustului artistic. Tentația literară se materializează într-un experiment dramatic nereușit, pentru a se împlini, în final, într-o sumă de eseuri și epistole literare. Opera sa este o invitație la drumeție literar-filosofică, o catifelată deschidere de drumuri spirituale, dar și un prețios document de epocă pentru istoria literaturii, privitor la unele personalități ale culturii despre care acea perioadă nu a lăsat mențiuni îndestulătoare.

Petre Țuțea este un scriitor complex, atât prin varietatea genurilor abordate, cât și prin fluctuația registrelor doctrinare, îmbrățișate de fiecare dată, la modul absolut. Deși avea studii economice, se simțea ispitit, mai ales în cea de-a doua parte a vieții, de filosofie. Abordând, pe rând, teme din cele mai diverse sfere ale filosofiei, se oprește cu precădere, asupra răspunsurilor ce pot fi date de ontologie, gnoseologie și metafizică.

În 1948 regimul comunist îl aruncă, fără proces, în temniță la Jilava, apoi la Aiud și Ocnele Mari, pentru activitate legionară. Vreme de doisprezece ani și zece luni, ca deținut politic în închisorile comuniste, Țuțea va rezista somatic și psihic, ajutat de lumina revelației. Este eliberat în 1964, cu sănătatea șubrezită din cauza torturilor la care a fost supus. Efectele anilor petrecuți în spatele gratiilor sunt extrem de vizibile, iar problemele de sănătate și amintirile din închisoare îl vor bântui tot restul vieții. Despre anii de detenție, filozoful spunea: „Nu pot să vă povestesc tot ce-am suferit pentru că nu pot să ofensez poporul român spunându-i că în mijlocul lui s-au petrecut asemenea monstruoziități”.

Dacă tinerețea i-a fost marcată de spectrul marxism-leninismului, maturitatea îi va fi frământată de un lung proces de lămuriri interioare. După o tinerețe tumultoasă, în care aparențele crezurilor politice sunt, de fiecare dată socotite certitudini, venise vârsta maturității, vârsta regăsirii interioare și a întrebărilor tulburătoare.

În ultimii ani ai vieții, marele gânditor a scris o antropologie creștină în șase capitole. Pretutindeni a ținut să sublinieze că „fără Dumnezeu, omul rămâne un biet animal rațional și vorbitor, care vine de nicăieri și merge spre nicăieri”. Demersul său intelectual a fost întru totul integrat Ortodoxiei. Singurele sale repere de neclintit au fost Dumnezeu și poporul român. Atât în închisoare cât și în libertate nu a încetat să propovăduiască valorile spirituale creștin ortodoxe și iubirea pentru neamul românesc. A oferit celor din jur lecția exemplară a smereniei, pendulând între filosofie și religie, rămâne fidel imperiului certitudinii, care, pentru el, este întrupat de dogma evanghelică.

Petre Țuțea a fost redescoperit de societatea românească abia după 1989. Revoluția din decembrie îl prinde aproape dizolvat în sărăcie și neputință, cu texte publicate clandestin, șomer pe viață și ducându-și existența de la o zi la alta. Pășind însă cu speranță într-o nouă epocă, Țuțea cunoaște o popularitate fulminantă. Nici cele mai optimiste așteptări nu aveau cum să-l pregătească, pentru turnura neașteptată pe care o va lua destinul său.

Complet necunoscut publicului larg, la acel moment, avea să șocheze prin apariție și, mai ales, prin discursul bine așezat, complet detașat de haosul acelor vremuri. Prezent în gazete și la televiziune, personalitatea sa încearcă să scape de umbrele trecutului, stârnind admirație, dar și invidie. Întreaga țară descoperă un orator remarcabil, care până atunci fusese cunoscut doar unui cerc restrâns de admiratori, iar reprezentanții media se vor înghesui să realizeze interviuri și documentare cuprinzând viața și gândirea filosofului.

Deși fizic se afla la capătul puterilor, oratorul din Țuțea atinge vârful de popularitate, iar transformarea sa, din anonim, în personaj demn de a fi prezentat milioanei de telespectatori era stranie. Din cauza interdicției de a publica, nu a apucat să-și vadă numele pe coperta unei cărți în timpul vieții. Ulterior însă, scrierile și interviurile sale au început să fie difuzate prin toate mediile.

Regimul comunist i-a asigurat lui Petre Țuțea, și apelăm la propriile sale afirmații despre Socrate, un destin tragic, de înțelept drept, brav și de cetățean desăvârșit.

Viața i-a rezervat doar celebritatea postumă, una greu de imaginat pentru cineva care și-a petrecut mare parte a vieții în închisoare sau într-o teribilă sărăcie. Împăcat cu Dumnezeu și cu sine, Petre Țuțea trece la cele veșnice la vârsta de 89 de ani, declarând că dacă ar da timpul înapoi nu ar schimba nimic, că ar vrea ca viața lui „să fie exact așa cum a fost”.

Bibliotecar, Luciana Macovei

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

Bibliografie: Petre Țuțea: viața și opera. Radu Sorescu. Caracal: Editura Hoffman, 2019. Petre Țuțea, între legendă și adevăr. Gabriel Gheorghe. București: Fundația Gândirea, 2003. Jurnal cu Petre Țuțea. Radu Preda; București: Lumea credinței, 2015. Petre Țuțea, între filosofie și teologie. Cassian Maria Spiridon. Oradea: Cogito, 2004.